

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟ ΔΙΔΑΚΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ

για τη δια ζώσης διδασκαλία ή τη μεικτή τηλεκπαίδευση (σύγχρονη-ασύγχρονη)

Συντάκτρια: Ελένη Παπαντωνίου, ΣΕΕ ΠΕ02

Διαβάζοντας Διονύσιο Σολωμό

Για την ασύγχρονη τηλεκπαίδευση ή γενικά την προετοιμασία των μαθητών-τριών

- ✓ Ζητάμε από τους μαθητές-τριές μας να βρουν ποιήματα του Δ. Σολωμού που εμπνεύστηκαν από σπουδαία εθνικά γεγονότα και ήρωες της ελληνικής επανάστασης.

Κείμενα του Διονυσίου Σολωμού στα σχολικά βιβλία και στο διαδίκτυο:

«[Η καταστροφή των Ψαρών](#)»

«[Ελεύθεροι Πολιορκημένοι](#)» (από το Β' Σχεδιάσμα)

«[Ελεύθεροι Πολιορκημένοι](#)»

«[Ο Πόρφυρας](#)»

«[Η Γυναίκα της Ζάκυθος](#)» (κεφ. 3 και 4)

«[Στο θάνατο του Φόσκολου](#)», «[Ωδή στη σελήνη](#)»

«[Ο Κρητικός](#)»

«[Εις Μάρκο Μπότσαρη](#)» από τις Ψηφίδες του ΚΕΓ

«[Εις τον θάνατον του Λορδ Μπάιρον](#)» από τις Ψηφίδες του ΚΕΓ

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Η παραπάνω λίστα δεν δίνεται στους μαθητές/στις μαθήτριες αλλά αυτοί-ές προτρέπονται να αναζητήσουν μόνοι τους το υλικό. Συμβουλευτικά, ωστόσο, μπορούμε να δώσουμε κάποιες οδηγίες, όπως:

- Μπορείτε να ψάξετε στο πλήρες σώμα των ελληνόγλωσσων ποιημάτων του Σολωμού στο ψηφιακό περιβάλλον της [Ανεμόσκαλας](#) (Συμφραστικοί Πίνακες Λέξεων για Μείζονες Νεοέλληνες Ποητές) των Ψηφίδων για την ελληνική γλώσσα.
- Αναγνώσεις σολωμικών ποιημάτων περιλαμβάνονται στην ανθολογία Σολωμού στο [Σπουδαστήριο Νέου Ελληνισμού](#).
- Ξεφυλλίστε, αν θέλετε, την πρώτη συγκεντρωτική έκδοση των [Ευρισκομένων](#) του Σολωμού που επιμελήθηκε ο Ιάκωβος Πολυλάς το 1859 και κυκλοφόρησε στην Κέρκυρα (τυπογραφείον Ερμής Αντωνίου Τερζάκη). Αναζητήστε, τέλος, άλλες σολωμικές εκδόσεις ή και ψηφιακά τεκμήρια για τον ποιητή στη μηχανή αναζήτησης ελληνικών ψηφιακών βιβλιοθηκών [Open Archives](#).

- ✓ Ζητάμε από τα παιδιά, αφού **επιλέξουν ένα ποίημα** από όσα εντοπίσουν στο διαδίκτυο ή/και το βιβλίο τους και το διαβάσουν, να ετοιμάσουν προφορική ή πολυμεσική/πολυτροπική παρουσίαση στην ολομέλεια που θα περιλαμβάνει:
 - Ανάγνωση ολόκληρου ή μέρους του ποιητικού κειμένου
 - Ιστορική αναφορά στο γεγονός ή το πρόσωπο για το οποίο γράφτηκε.
 - Επιλογή/απομόνωση λέξεων, φράσεων, στίχων που τους άγγιξε περισσότερο και αιτιολόγηση των επιλογών τους.
 - Αναφορά στο βασικό μήνυμα ή την κεντρική ιδέα του ποιήματος, κατά την προσωπική τους ερμηνεία.
 - (Προαιρετικά) Εύρεση και προβολή εικόνων/video που σχετίζονται με το περιεχόμενο του ποιήματος.

Για τη σύγχρονη τηλεκπαίδευση ή δια ζώσης διδασκαλία

- ✓ Οι μαθητές-τριες έχουν έτοιμα τα ποιήματα που επέλεξαν. Τα διαμοιράζονται στην οθόνη/βιντεοπροβολέα της αίθουσας μόνοι τους-μόνες τους ή ο/η εκπαιδευτικός, έχοντας από πριν αποθηκεύσει όλα τα επιλεγμένα ποιήματα του Σολωμού με εθνικό περιεχόμενο σε ένα αρχείο, προβάλλει κάθε φορά το ποίημα που επεξεργάστηκε ο κάθε μαθητής/η μαθήτρια.
- ✓ Οι μαθητές/τριες σε ρόλο παρουσιαστών μιλάνε στην ολομέλεια για τα Σολωμικά ποιήματα που διάλεξαν πάνω στους άξονες που τέθηκαν.
- ✓ Στο τέλος των παρουσιάσεων ο/η εκπαιδευτικός θέτει το ερώτημα 'Γιατί ο Δ. Σολωμός θεωρήθηκε και θεωρείται ο εθνικός ποιητής των Ελλήνων;'

Παρατήρηση: Η αναμενόμενη απάντηση των μαθητών/τριών συνδέεται μάλλον με τον Εθνικό Ύμνο και την εθνική έμπνευση πολλών ποιημάτων του, μερικά από τα οποία παρουσιάστηκαν από τους μαθητές/τριες. Σε αυτό το σημείο, λοιπόν, ο/η εκπαιδευτικός εφιστά την προσοχή στη γλώσσα των ποιημάτων που αναγνώστηκαν: α) εξηγεί τη σχέση της με την παράδοση των δημοτικών τραγουδιών β) τονίζει το σπουδαίο επίτευγμα του Σολωμού να αξιοποιήσει την ταπεινή γλώσσα του λαού για τη σύνθεση υψηλού επιπέδου ποίησης, καθώς ήταν ο πρώτος που καλλιέργησε συστηματικά τη δημοτική γλώσσα και άνοιξε τον δρόμο για τη χρησιμοποίησή της στη λογοτεχνία.

Σημείωση: η δραστηριότητα δεν στοχεύει στη διεξοδική ανάλυση-ερμηνεία ενός ποιητικού κειμένου, αλλά στην ευρύτερη εξοικείωση ή επαναγνωριμία (αν έχει διδαχθεί ο Σολωμός) με το έργο του ποιητή. Μπορεί να γίνει επίσης προσαρμογή του διδακτικού σχεδιασμού για άλλο ποιητή/ποιητές-τριες, π.χ. Κ. Π. Καβάφη με κριτήριο αναζήτησης π.χ. τα ιστορικά του ποιήματα ή γυναίκες-ποιήτριες κ.ο.κ

Μαθαίνοντας για την Ελληνιστική εποχή

Για την ασύγχρονη τηλεκαίτευση ή γενικά την προετοιμασία των μαθητών-τριών

Ζητάμε από τους μαθητές-τριες να παρακολουθήσουν το ακόλουθο βίντεο του Μουσείου Μπενάκη στη δικτυακή πύλη YouTube <https://www.youtube.com/watch?v=6NRMPYR3k6U>, να συμβουλευτούν το κείμενο και τους χάρτες στην ιστοσελίδα της Πύλης για την Ελληνική Γλώσσα: http://www.greek-language.gr/digitalResources/ancient_greek/encyclopedia/hellenistic/page_002.html?prev=true και στη συνέχεια να συμπληρώσουν τον παρακάτω πίνακα βασικών πληροφοριών για την Ελληνιστική Εποχή.

Συμβατικά, η Ελληνιστική εποχή διαρκεί: Αρχίζει μετά το θάνατο ποιου; Τελειώνει με ποια ναυμαχία;	Από.....έως
Μέχρι που έφτασαν οι κατακτήσεις του Μ. Αλεξάνδρου;	
Οι διάδοχοί του ηγεμόνευαν ποιες περιοχές κυρίως;	
Ποιες οι σημαντικότερες πόλεις-κέντρα του ελληνιστικού πολιτισμού;	
Τι σημαίνει ο όρος θρησκευτικός 'συγκρητισμός'. Να απαντήσετε αφού λάβετε υπόψη το απόσπασμα-πηγή που ακολουθεί.	
Γράψτε 3 προτάσεις που να εκφράζουν ό,τι συμβαίνει με τον πολιτισμό και τις τέχνες στα ελληνιστικά χρόνια.	
Στο ύψος ποιου ελληνικού νησιού βρίσκεται η Πέργαμος στο χάρτη (στην πλευρά της Μ.Ασίας); ποια δυναστεία διοικεί την Πέργαμο μέχρι τότε;	
Η Κλεοπάτρα ήταν απόγονος των....	

«.....Το δωδεκάθεο των Ολύμπιων θεών εξακολουθούσε να λατρεύεται παντού σε γιορτές και φεστιβάλ αλλά και να αποτελεί ένα από τα αγαπημένα θέματα της ελληνιστικής ποίησης — είναι περίφημοι οι ύμνοι στον Δία, τον Απόλλωνα, την Άρτεμη, την Αθηνά και τη Δήμητρα που έγραψε ο Καλλίμαχος ο Κυρηναίος. Λόγω της καταλυτικής επίδρασης της Ανατολής, την ίδια εποχή εξαπλώνονται με γρήγορο ρυθμό αιγυπτιακές λατρείες, όπως της Ίσιδας και του Σάραπη, ενώ ολοένα και περισσότερο ο πολίτης των ελληνιστικών βασιλείων άρχισε να πιστεύει στην προσωποποιημένη (Αγαθή) Τύχη, προστάτιδα της πόλεως και σύμβολο της συγκυρίας και της μοίρας. Ένα ιδιαίτερο φαινόμενο είναι η λατρεία του μονάρχη, μια συνήθεια που συγκεράζει τις ανατολίτικες αντιλήψεις για τον θεό-βασιλιά με την αίγλη και τη λαμπρότητα που περιέβαλλε τον ελληνιστικό μονάρχη. Ο Αλέξανδρος ήταν ο πρώτος που λατρεύτηκε με θεϊκές τιμές ως γιος του Άμμων-Ρα, και στη συνέχεια ο Πτολεμαίος ο Β΄ ο Φιλάδελφος αποθεώθηκε ενόσω ζούσε ακόμη, ακολουθώντας το πρότυπο των φαραώ..»

(Διαδικτυακή προέλευση: Εγκυκλοπαιδικός Οδηγός, Ελληνιστική Γραμματεία, του Κέντρου Ελληνικής Γλώσσας, στην ηλεκτρονική διεύθυνση: http://www.greek-language.gr/digitalResources/ancient_greek/encyclopedia/hellenistic/page_009.html)

Για τη σύγχρονη τηλεκαίδευση ή δια ζώσης διδασκαλία

ΓΝΩΡΙΜΙΑ ΜΕ ΤΗΝ ΠΕΡΓΑΜΟ

Για την υλοποίηση των δραστηριοτήτων της ενότητας χρειάζεται σύνδεση στο διαδίκτυο και επίσκεψη σε μια σειρά από ιστοτόπους. Σε κάθε ψηφιακή επίσκεψη οι μαθητές-τριες καλούνται να απαντήσουν στις παρακάτω ερωτήσεις.

- ✓ Τι συνέβη στην Πέργαμο;

<https://artsandculture.google.com/exhibit/what-happened-in-pergamon/HwLCA7db14ShJw>

Ακολουθήστε την εικονική περιήγηση και μεταφράστε τις πληροφορίες που σας δίνονται.

- ✓ Πως εξηγείτε την επωνυμία «Ο Άτταλος» του Συλλόγου Περγαμηνών του Κέντρου Έρευνας Ελληνικής Λαογραφίας; Αφού βρείτε τι είναι η περγαμηνή, προσπαθήστε να τη συνδέσετε με την ελληνιστική Πέργαμο.

<http://www.calligraphy-illumination.com/el/materials-techniques/parchments>

- ✓ Τι σχέση έχει η Στοά Αττάλου στο Θησείο με την Πέργαμο;

http://odysseus.culture.gr/h/1/gh151.jsp?obj_id=10303

Στο τέλος, ατομικά ή σε ομάδες, οι μαθητές-τριες καλούνται να συνθέσουν μια προφορική ή γραπτή παρουσίαση του Βασιλείου της Περγάμου με τις πληροφορίες που κατέγραψαν και τις νέες γνώσεις που απέκτησαν.

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΔΙΕΥΡΥΝΣΗ ΕΝΟΤΗΤΑΣ –ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Με ανάλογο τρόπο ιστοεξερεύνησης (αναζήτηση υλικού - απαντήσεις ερωτημάτων) θα μπορούσε να ζητηθεί η διερεύνηση του Βασιλείου της Αιγύπτου και της ελληνιστικής Αλεξάνδρειας, με την ακόλουθη ενδεικτική δικτυογραφία:

- ✓ Αρχαιοθήκη ‘Πυξίς’, του Κέντρου Ελληνικής Γλώσσας, στην ηλεκτρονική διεύθυνση http://www.greek-language.gr/digitalResources/ancient_greek/navigator/browse.html?tab=tab02§ion=&tag=%CE%91%CE%BB%CE%B5%CE%BE%CE%AC%CE%BD%CE%B4%CF%81%CE%B5%CE%B9%CE%B1
- ✓ Εγκυκλοπαιδικός Οδηγός, Ελληνιστική Γραμματεία, του Κέντρου Ελληνικής Γλώσσας, στην ηλεκτρονική διεύθυνση http://www.greek-language.gr/digitalResources/ancient_greek/encyclopedia/hellenistic/page_011.html και http://www.greek-language.gr/digitalResources/ancient_greek/encyclopedia/hellenistic/page_003.html
- ✓ <http://www.ime.gr/chronos/06/gr/society/index101.html> Πτολεμαίοι, Ελληνική Ιστορία στο Διαδίκτυο

Επίσης, μπορεί να γίνει διαθεματική σύνδεση με το ποίημα του Κωνσταντίνου Καβάφη «Η Δόξα των Πτολεμαίων»

Είμ’ ο Λαγίδης, βασιλεύς. Ο κάτοχος τελείως
(με την ισχύ μου και τον πλούτο μου) της ηδονής.
Ή Μακεδών, ή βάρβαρος δεν βρίσκεται κανείς
ίσος μου, ή να με πλησιάζει καν. Είναι γελοίος
ο Σελευκίδης με την αγοραία του τρυφή.
Αν όμως σεις άλλα ζητείτε, ιδού κι αυτά σαφή.
Η πόλις η διδάσκαλος, η πανελλήνια κορυφή,
εις κάθε λόγο, εις κάθε τέχνη η πιο σοφή.

Ενδείκνυται, τέλος, αναφορά στην τεχνολογική πρόοδο που συντελέστηκε τα Ελληνιστικά χρόνια με επίκεντρο της αναζήτησης τον Αρχιμήδη ή τον Ήρωνα και ένα από τα 7 θαύματα του κόσμου, το Φάρο της Αλεξάνδρειας.